

PIOTR KARLIK

BIOMETRYCZNA IDENTYFIKACJA OSÓB W KONTEKŚCIE BEZPIECZEŃSTWA IMPREZ MASOWYCH

Piłkarskie Mistrzostwa Europy, które zostały rozegrane na stadionach Polski i Ukrainy – już za nami. Niestety sytuacja panująca na polskich stadionach nadal znacząco odbiega od ogólnie przyjętych norm bezpieczeństwa. Skandaliczne zachowania pseudokibiców osiągnęły apogeum w trakcie rozgrywania finałowego meczu Pucharu Polski 3 maja 2011 r. w Bydgoszczy. Nie obyło się także bez incydentów w trakcie Mistrzostw Europy. W związku z powyższym pojawiły się pytania: co zrobić, aby na stadiony mogły przychodzić całe rodziny bez poczucia zagrożenia, tak jak to się dzieje na boiskach w Anglii, Niemczech czy Hiszpanii? Czy prawo obowiązujące w Polsce stwarza dostateczny poziom ochrony osób uczestniczących w tego rodzaju imprezach masowych? Skutecznym rozwiązaniem wydaje się być wyposażenie stadionów piłkarskich w biometryczne systemy identyfikacji osób. Funkcjonowanie tych systemów było jednym z czynników, które pozwoliły zaprowadzić ład na boiskach piłkarskich wspomnianych wyżej krajów. Przepisy ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych nie stoją temu na przeszkodzie, a wręcz przeciwnie, nakazują one korzystać z takich systemów przy organizacji meczów piłkarskich. W związku z powyższym należy bliżej przyjrzeć się temu zagadnieniu.

Biometria – podstawowe pojęcia

Biometria to wiedza o rozpoznawaniu żywych osób na podstawie cech biologicznych. Pojęcie biometria pochodzi od greckich słów bios (życie) i metron (miara)¹. Rozpoczynając omawianie zagadnień związanych z biometrią należy zwrócić uwagę na jej historyczne korzenie. Zabieg ten jest niezbędny, gdyż wiele osób traktuje biometrię jako odkrycie naszych czasów, co jest myśleniem całkowicie bezpodstawnym. Jej początki można zaobserwować kilka tysięcy lat temu, kiedy to starożytni ludy posługiwały się elementami tego, co dziś nazywamy

¹ B. Hołyst, *Kryminalistyka*, Warszawa 2004, s. 924.

biometrią. Babilońscy garncarze odciskali swoje palce na wytworzonych przez siebie naczyniach, praktyka ta służyła do odróżniania wyrobów poszczególnych rzemieślników². W starożytnych Chinach palce odciskano na urzędowych pieczęciach, a oficjalne dokumenty z szesnastowiecznej Persji były sygnowane przez decydenta kciukiem maczanym w farbie³. Przełom wieków XX i XXI przyniósł niespotykany dotąd rozwój biometrii. Jest on wypadkową dwóch sprzężonych ze sobą czynników: rozwoju nauki kryminalistyki i jej poszczególnych dziedzin, a także rozwoju technologicznego, który pozwolił na pełniejsze wykorzystanie anatomicznych i fizjologicznych cech człowieka. Widza kryminalistyczna w połączeniu z współczesną technologią otworzyły nieznane dotąd możliwości identyfikacji kryminalistycznej⁴.

Identyfikacja biometryczna w uproszczeniu polega na rozpoznaniu konkretnej osoby, dokonuje się to na podstawie wyselekcjonowanych cech biologicznych człowieka, zwanych cechami biometrycznymi. Cechy te muszą odpowiadać tzw. siedmiu filarom wiedzy o danych biometrycznych określonych w Raporcie Komisji Europejskiej pt. *Biometrics at the Frontiers: Assessing the Impact on Society*⁵. Wszelkie techniki identyfikacji biometrycznej, których działanie zostanie omówione, muszą wykorzystywać następujące właściwości ludzkiej anatomii:

- 1) uniwersalność – każdy człowiek posiada cechy fizyczne mogące stanowić postawę identyfikacji, np. odciski palców, tęcza oka, DNA;
- 2) odrębność – wszystkie te cechy są niepowtarzalne u każdego człowieka;
- 3) trwałość – pozostają w większości niezienne przez całe życie;
- 4) możliwość pobrania – istnieje możliwość w miarę łatwego ich pobrania w celach szybkiej identyfikacji;
- 5) wydajność – musi istnieć wysoki stopień dokładności;
- 6) akceptowalność – brak większego oporu ze strony społeczeństwa;
- 7) odporność na podstęp – odporność ta musi być większa niż w aktualnie istniejących systemach bezpieczeństwa⁶.

W nauce od lat próbuje się usystematyzować poszczególne cechy według różnych kryteriów. Najbardziej jednak powszechnym podziałem jest ten przeprowadzony według kryterium zachowania się osób, i tak wyróżniamy tutaj cechy:

- 1) statyczne, np. identyfikacja odcisku palca, geometrii dłoni, tęczy oka lub siatkówki oka;
- 2) dynamiczne, np. rozpoznanie pisma ręcznego, głosu, ruchu warg;
- 3) multimedialne, np. obejmujące twarz i dynamikę⁷.

² K. Krasowski, I. Soltyszewski, *Biometria – zarys problematyki*, „Problemy Kryminalistyki”, 252/06, s. 39.

³ Ibidem, s. 39.

⁴ Cechy biometryczne wykorzystywane są przez organy ścigania na całym świecie, w tym i przez polską Policję, m.in. w ramach systemów AFIS, EURODAC.

⁵ http://www.biteproject.org/documents/EU_Biometrics_at_the_Frontiers.pdf, s. 37, 22.10.2011 r.

⁶ Ibidem, s. 37.

⁷ B. Holyst, op. cit., s. 937.

Część z przedstawionych cech, tak jak zostało to omówione na początku, wykorzystywana jest od wielu setek czy nawet tysięcy lat, jednakże wraz z rozwojem medycyny odkrywane są nowe właściwości ludzkiego organizmu, które mogą znaleźć zastosowanie w identyfikacji biometrycznej. Znaczący jest tu także permanentny rozwój technologii, który pozwala na praktyczne, a dotąd nieznanne użycie tych unikatowych cech.

Techniki biometryczne

Technik biometrycznych aktualnie stosowanych jest tyle, że nie sposób ich omówić w ramach tak krótkiego opracowania, dlatego zostaną tylko wymienione, a te najważniejsze z punktu widzenia bezpieczeństwa meczów piłkarskich skrótowo przedstawione. Do najczęściej wymienianych metod identyfikacji biometrycznej zalicza się rozpoznanie: twarzy, odcisków palców, geometrii dłoni, wzoru żył na powierzchni dłoni, tęczy oka, ucha⁸, głosu, sposobu pisania na klawiaturze, chodu, podpisu, czy termowizji twarzy. Niektóre z wymienionych tutaj technik wykorzystywane są od wielu lat, jak np. odciski palców, a część dopiero zaczyna odgrywać swoją rolę w świecie biometrii. Nie zostały przedstawione tutaj możliwości rozpoznania za pomocą kodu genetycznego, ze względu na fakt, iż z uwagi na specyficzny charakter danych w nim zawartych, jego zastosowanie jest aktualnie bardzo mocno ograniczone.

Jedną z najstarszych metod identyfikacji biometrycznej jest rozpoznanie twarzy⁹. Jest to najmniej inwazyjna technika identyfikacji, która polega na rozpoznaniu kształtu lub umiejscowienia cech charakterystycznych twarzy, takich jak: nos, oczy, wargi, brwi. Dokonuje się to bądź w ujęciu jednostkowym (poszczególne cechy), bądź też w ujęciu ogólnym (cała twarz). System ten cechuje się dużą wydajnością, natomiast jego największą wadą jest dokładność, która warunkowana jest przez wiele zewnętrznych czynników. Największy wpływ na pracę tego systemu ma oświetlenie, kąt obrazu, a także – w porównaniu do innych cech anatomicznych – stosunkowo mała różnorodność, co zwiększa ryzyko błędu. Aktualnie pracujące systemy bazują na zdjęciach dwuwymiarowych, rzadziej na obrazie trójwymiarowym czy podczerwieni (IR)¹⁰.

Kolejnym stosowanym na szeroką skalę systemem identyfikacji jest rozpoznawanie osób za pomocą odbitek linii papilarnych. Za pomocą specjalnych skane-

⁸ 12 punktowy system identyfikacji małżowiny usznej Iannarellego, M. Rahman, R. Islam, N.I. Bhuiyan, B. Ahmed, A. Islam, *Personal Identification Using Ear Biometrics*, „International Journal of The Computer, The Internet and Management”, Vol. 15, No 2, 24.10.2011 r.

⁹ Rozpoznawanie twarzy odgrywa również istotną rolę przy tworzeniu portretów pamięciowych w tym zwłaszcza portretów prozopologicznych, por. J. Widacki, *Kryminalistyka*, Warszawa 1999, s. 172.

¹⁰ http://www.biteproject.org/documents/EU_Biometrics_at_the_Frontiers.pdf, s. 54.

rów dokonuje się porównania układu linii papilarnych osoby identyfikowanej z układami linii papilarnych znajdujących się w bazie pamięci¹¹. Linie papilarne zbudowane są z tzw. bruzd znajdujących się na opuszkach palców tworzą one „wzgórza” i „doliny” umożliwiające sensorom identyfikację¹². Tego typu systemy funkcjonują już od dawna w codziennej pracy Policji na całym świecie, wystarczy tutaj wspomnieć o programach, takich jak AFIS, EURODAC czy SIS II. Wielką zaletą skanerów linii papilarnych jest ich duża wydajność i stosunkowo niski koszt. Nie są one jednak wolne od wad, występuje tutaj bowiem wysoki współczynnik nierozpoznania wynikający ze specyfiki tej cechy biometrycznej. Ludzkie palce bardzo często są zabrudzone, pokaleczone, czy też nazbyt natłuszczone, co w zależności od rodzaju czytnika zdecydowanie wpływa na możliwość poprawnej identyfikacji. Niewątpliwą wadą tego systemu jest również nadmierna, w porównaniu z innymi systemami identyfikacji biometrycznej, podatność na oszustwo¹³.

W przyszłości w identyfikacji biometrycznej dużą rolę z pewnością zacznie odgrywać tęczówka oka, wykorzystanie której pozwala na uzyskanie wysokiego wskaźnika rozpoznawalności. Jednakże tak, jak i pozostałe systemy, i ten nie jest pozbawiony ułomności. W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na fakt, który został zauważony przez naukowców z Uniwersytetu Notre Dame, że obraz tęczówki w ciągu całego naszego życia ulega zmianom¹⁴. Zmiany te choć niewielkie, powodują, że wraz z upływem czasu od wprowadzenia obrazu tęczówki oka do systemu, jej rozpoznawalność maleje. Kolejnym czynnikiem wpływającym na mniejsze możliwości zastosowania tego systemu jest z pewnością, coś co nazwałbym „awersją społeczną”. Można z całą stanowczością stwierdzić, że znaczna część społeczeństwa ustosunkuje się negatywnie do próby skanowania tęczówki oka, pomimo iż jest to całkowicie bezpieczne. Badania wykazały, że system identyfikacji z wykorzystaniem obrazu tęczówki jest najmniej akceptowalny

¹¹ Tego typu rozpoznanie osoby nazywane jest identyfikacją, w odróżnieniu od weryfikacji polega ona na ustaleniu tożsamości nieznanego nam osoby (bądź nieznanymi nam informacji na temat tej osoby, np. orzeczonej wobec niej zakaz stadionowy) poprzez porównanie jej cech anatomicznych z profilami wcześniej wprowadzonymi do systemu. Różnica pomiędzy identyfikacją a weryfikacją zostanie omówiona w dalszej części pracy.

¹² Aktualnie wykorzystywanych jest kilka rodzajów czytników linii papilarnych:

- a) optyczne, gdzie „wzgórza” absorbują światło, a doliny je odbijają,
 - b) pojemnościowe, które bazują na odległości pomiędzy czytnikiem a „wzgórzem” czy „doliną”,
 - c) naciskowe, wykorzystywane są same grzbiety,
 - d) termiczne, bazują na różnicy temperatur pomiędzy „wzgórzami” a „dolinami”,
 - e) ultradźwiękowe, wykorzystują zjawisko rozpraszania kontaktowego;
- <http://www.skn-bpk.prawo.uni.wroc.pl/konf/2KK.pdf>, 22.10.2011 r.

¹³ Bodajże najsłynniejszym przypadkiem jest żelatynowy odlew palca wykonany przez prof. Matsumoto w 2002 r., <http://news.bbc.co.uk/2/hi/science/nature/1991517.stm> 24.10.2011 r.

¹⁴ Zmierzyli oni zmiany zachodzące w wyglądzie tęczówki oka za pomocą odległości Hamminga, co pokazało, że po upływie mniej więcej 75 lat od pobrania tzw. „modelowego wzorca” rozpoznawalność spadnie do 75%. S.E. Baker, K.W. Bowyer, P.J. Flynn, *Empirical Evidence for Correct Iris Match Score Degradation with Increased Time-Laps Between Gallery and Probe Matches*, http://www.nd.edu/~kwb/BakerBowyerFlynnICB_2009.pdf, 25.10.2011 r.

przez społeczeństwo¹⁵. Niewątpliwie, wszystkie te niedogodności wraz z rozwojem tej techniki identyfikacyjnej będą mogły zostać przezwyciężone i stanie się ona dużo bardziej powszechna, gdy tylko zmniejszą się koszty jej wprowadzenia.

Wymienione przeze mnie systemy identyfikacji biometrycznej w najbliższej przyszłości powinny zacząć odgrywać znaczącą rolę przy zabezpieczaniu bezpieczeństwa imprez masowych. Oczywiście nie można zapominać o pozostałych systemach, które w dalszym ciągu są rozwijane¹⁶. Jednakże z punktu widzenia analizowanej problematyki identyfikacja za pomocą przedstawionych technik wydaje się aktualnie najodpowiedniejsza. Przemawia za nimi kilka czynników, jednak decydujące znaczenie będzie miał współczynnik szeroko rozumianej niezawodności, przez którą przede wszystkim należy rozumieć stopień identyfikacji, do kosztów związanych z wprowadzeniem danego systemu. W dalszej kolejności zdecydują takie czynniki jak szybkość dokonywanej identyfikacji czy społeczna akceptowalność danej techniki identyfikacji.

Funkcjonowanie systemów identyfikacji biometrycznej

Zasadniczo systemy biometryczne w ramach swojego funkcjonowania mogą wypełniać dwie zupełnie odmienne funkcje. Pierwszą z nich jest identyfikacja osób za pomocą systemów biometrycznych. Identyfikacja odpowiada na pytanie „kim jestem?”¹⁷. Pozwala ona na ustalenie tożsamości identyfikowanej osoby na podstawie danych znajdujących się w systemie. Najlepszym przykładem identyfikacji za pomocą systemów biometrycznych może być wykorzystanie systemu AFIS – kiedy bowiem wprowadzimy do systemu odblaski palców z miejsca przestępnego zdarzenia, to możemy uzyskać odpowiedź na pytanie, kim jest osoba, która była na miejscu zbrodni (pod warunkiem, że wcześniej jej odblaski palców zostały wprowadzone do systemu). Od identyfikacji należy w sposób zdecydowany odróżnić weryfikację, która sprowadza się do odpowiedzi czy dana osoba jest tą, za którą się podaje. Odbywa się to w oparciu o przypisany konkretnej osobie wzorec identyfikacji, z którym za każdym razem weryfikowane są cechy anatomiczne tej osoby. Rozdzielenie identyfikacji od weryfikacji ma

¹⁵ <http://www.egospodarka.pl/15105,Konsumenci-popieraja-biometryczne-metody-identyfikacji,1,39,1.html>, 23.10.2011 r. M.U.A. Bromba, *The Biometric Society – Risks and Opportunities*, http://www.bromba.com/knowhow/ARW_Bromba_1110.pdf, 23.10.2011 r.

¹⁶ Warto tutaj wspomnieć o identyfikacji za pomocą wzoru naczyń krwionośnych, która w wielu przypadkach możliwa jest tylko gdy w żyłach krąży krew, co dodatkowo pozwala na wykrycie oznak życia. W tym miejscu należy również zwrócić uwagę na aktualną tendencję niektórych Państw do zwiększania stopnia kontroli życia obywateli, por. K. Sławik, *Państwo Policyjne – symptomy wydumane czy realne*, „Ius Novum” 2010, nr 3, s. 10 i n.

¹⁷ A. Bodnar, J. Michalski, *Dokument biometryczny a prawa człowieka*, (w:) E. Gruza, *Dokumenty we współczesnym Prawie*, Warszawa 2009, s. 58.

bardzo doniosłe znaczenie, dlatego też zalecane jest precyzyjne posługiwanie się tymi pojęciami, zwłaszcza w ramach regulacji prawnych¹⁸.

Funkcjonowanie systemów biometrycznych w ramach tych dwóch trybów opiera się praktycznie na tych samych zasadach. W pierwszej kolejności mamy do czynienia z tzw. fazą *enrollment*, polegającą na wprowadzeniu do bazy danych odpowiedniego wzorca (*template*) danej cechy, np. odbitek palców czy obrazu tęczówki oka. Ma to miejsce zarówno przy identyfikacji, jak i przy weryfikacji (z tym zastrzeżeniem, że przy weryfikacji wzorzec może zostać również zapisany na nośniku pamięci, który będzie w posiadaniu osoby, zainteresowanej dokonaniem weryfikacji, np. karty bankowej, karty kibica). Po wprowadzeniu wzorca, podlega on procesom, które mają m.in. za zadanie oczyścić pozyskane dane, a następnie ulegają one zapisaniu w postaci algorytmu. W ten sposób, za każdym razem, kiedy będziemy chcieli dokonać identyfikacji czy weryfikacji, system będzie porównywał cechy anatomiczne danej osoby z tymi, które wcześniej zostały do niego wprowadzone. Całkowity czas trwania procesu porównywania danych przy identyfikacji zasadniczo może różnić się od czasu przewidzianego dla weryfikacji. Należy jednak podkreślić, że aby obie funkcje spełniały swoje podstawowe zadania czas trwania procesu identyfikacji nie powinien przekraczać kilku minut (w zależności od pojemności bazy danych), podczas gdy całkowity proces weryfikacji powinien zamknąć się na przestrzeni kilku, kilkunastu sekund.

W związku z dokonywanym procesem identyfikacji, czy weryfikacji, możemy mieć do czynienia z dwoma niepożądanymi sytuacjami. Pierwszą z nich jest FAR (False Accept Rate), która polega na tym, że zostanie zidentyfikowana niewłaściwa osoba w przypadku identyfikacji, albo że osoba nieuprawniona przejdzie pomyślnie proces weryfikacji. Tego typu sytuacje są wysoce niepożądane, gdyż powodują, że cała idea wprowadzenia systemów biometrycznych zostaje zniweczona. O wiele bardziej brzemienne w skutki jest FAR w przypadku weryfikacji, aniżeli przy identyfikacji. Albowiem w tym momencie osoba nieuprawniona może uzyskać dostęp do miejsc, do których nie powinna. Drugim niepożądanym zjawiskiem jest FRR (False Reject Rate), z którym mamy do czynienia, kiedy system błędnie nie dopasowuje przechowywanych danych do właściwej osoby¹⁹. Z tego typu pomyłkami wiąże się nieproporcjonalnie mniejsze ryzyko, gdyż mogą one zostać w większości przypadków z łatwością zweryfikowane. Cały czas trwają prace, aby udoskonalić systemy biometryczne w taki sposób, aby zredukować zwłaszcza współczynnik FAR, co znacząco przyczyni się do wzrostu skuteczności systemów biometrycznych.

¹⁸ Na precyzję siatki pojęciowej zwracała już uwagę Grupa Robocza Artykułu 29 ds. Ochrony Danych Osobowych w swoich opiniach (12168/02/EN WP 80 03/08/01 i1710/05/Pl-rev WP 112 04/09/12).

¹⁹ J.N. Pato, L.I. Millett, *Biometric Recognition: Challenges and Opportunities*, Washington, D.C. 2010.

Rozwiązanie prawne dotyczące bezpieczeństwa meczów piłki nożnej

Po omówieniu kwestii technicznych związanych z funkcjonowaniem systemów identyfikacji biometrycznej przyszedł czas na zaprezentowanie rozwiązań, które zostały wybrane przez polskiego ustawodawcę. W pierwszej kolejności należy podkreślić, że obowiązek wprowadzenia elektronicznego systemu identyfikacji osób istnieje od momentu wejścia w życie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, tj. od sierpnia 2009 r. Obowiązek ten został nałożony na wszelkie obiekty wykorzystywane do prowadzenia rozgrywek meczów piłki nożnej w ramach ligi zawodowej (art. 13 ust. 2. Ustawy²⁰ o bezpieczeństwie imprez masowych²¹). Zakres przetwarzanych danych w ramach tego typu systemu zgodnie z obowiązującym do 12 października 2011 r. ust. 4 pkt 2 art. 13 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych powinien obejmować: imię i nazwisko, nr PESEL, a także, co istotne z punktu widzenia identyfikacji biometrycznej, wizerunek twarzy. Pojawia się w związku z tym pytanie, czy możliwa jest identyfikacja na podstawie tylko części z tych danych, tj. o imię i nazwisko oraz PESEL, jak to miało miejsce dotychczas. Tego typu praktykom należy się zdecydowanie sprzeciwić, gdyż identyfikacja osób wchodzących na stadiony piłkarskie musi być dokonywana właśnie pod kątem wszystkich danych wskazanych w tej ustawie. Ma to w jak najszerszy sposób zapobiec próbom wchodzenia na obiekty sportowe osób niepożądanych. Rozwiązania teoretycznie odpowiadające przepisom ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych wejdą w życie dopiero od sezonu piłkarskiego 2011/2012. Kluby piłkarskie, chcąc wypełnić obowiązki jakie zostały na nie nałożone ustawą o bezpieczeństwie imprez masowych z 2009 r., zaczęły wprowadzać tzw. karty kibica, na których to właśnie zostały umieszczone takie dane jak: imię i nazwisko, PESEL i wizerunek posiadacza. Karty wzorem zachodnim mogą być również wyposażone w szereg udogodnień – mogą jednocześnie stanowić kartę płatniczą, czy zezwalać na darmowy dostęp do Internetu w obrębie stadionu piłkarskiego. Kartę kibica należy okazać w kasie przy zakupie biletu na mecz i tutaj pojawia się istotny problem. Ustawa wprost mówi, że system identyfikacji elektronicznej ma służyć do sprzedaży biletów, kontroli przebywania w miejscu i w czasie trwania meczu piłki nożnej oraz kontroli dostępu do określonych miejsc. Identyfikacja ta, jak już zostało wcześniej powiedziane, musi odbywać się w oparciu o trzy komponenty: dane osobowe, PESEL i wizerunek. System wprowadzający karty kibica nie gwarantuje dokonywania identyfikacji w ten właśnie sposób. Wyposażenie „karty kibica” w fotografię danej osoby nie pozwala jeszcze mówić o dokonywaniu identyfikacji osoby na podstawie jej

²⁰ Dz.U. z 2009 r. Nr 62, poz. 504.

²¹ Ustawa z 31 sierpnia 2011 r. (Dz.U. z 2011 r. Nr 217, poz. 1280) dokonała istotnych zmian w brzmieniu art. 13 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, o czym będzie mowa w dalszej części pracy.

wizerunku. System, który nie będzie dokonywał weryfikacji osób wchodzących na stadion w oparciu o wizerunek, nie będzie spełniał swojej podstawowej roli. Nie będzie bowiem różnicy, kto w chwili przekraczania punktu kontroli osób wchodzących, będzie posługiwał się daną kartą, bowiem w tym momencie system weryfikuje jedynie daną kartę, którą posługuje się osoba wchodząca, nie zwracając najmniejszej uwagi na osobę wchodzącą. Oczywiście istnieje możliwość, że takiej weryfikacji będą dokonywali wyrywkowo pracownicy porządkowi, jednakże w takim przypadku nie możemy mówić o systemie elektronicznym, a więc o wypełnieniu warunków ustawowych.

Pełną identyfikację w oparciu o wizerunek osoby dają systemy biometryczne. Jak już wcześniej wskazano, mogą one pracować opierając się na jednej z wybranych cech anatomicznych człowieka. W tym przypadku byłoby to rozpoznanie twarzy. Kontrola osób wchodzących wyglądałaby w sposób następujący. Kibic zainteresowaniem wejściem na mecz zostałby w pierwszej kolejności zobowiązany do wykonania zdjęcia biometrycznego, które zostałoby zapisane na jego „karcie kibica”. Następnie przy wchodzeniu na stadion, należałoby przystawić kartę do czytnika w celu czytania danych zapisanych na karcie. W dalszej kolejności, system identyfikacji dokonywałby porównania jego twarzy z obrazem twarzy zapisanym na tej konkretnej karcie kibica. W ten sposób mielibyśmy blisko stu procentową pewność, że dana osoba jest tą, za którą się podaje²².

Jak już wcześniej zaprezentowano w przypadku stosowania systemów identyfikacji biometrycznej bardzo ważnym jest, aby posługiwać się prawidłową i jednolitą terminologią. Omawiając funkcjonowanie tego typu systemów identyfikacji osób należy pamiętać, że mogą one pracować w dwóch trybach: identyfikacji i weryfikacji. Zastanówmy się zatem, który z trybów będzie wykorzystywany w przypadku systemów używanych w obiektach piłkarskich. Przede wszystkim systemy te będą dokonywały weryfikacji osób wchodzących na stadion piłkarski, a więc będą kontrolowały czy osoby wchodzące są tymi, które są uprawnione do wejścia. Nie można jednak zapomnieć o funkcji identyfikacyjnej tych systemów. Identyfikacja w tym przypadku będzie się sprowadzała do wykrycia osób, które są objęte np. zakazem wstępu na imprezę masową. Ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych wspomina jedynie o funkcji identyfikacyjnej tego typu systemów²³, pomijając aspekt weryfikacji. Czy wobec tego uzasadnionym jest mówienie o błędzie ustawodawcy? Wydaje się, że nie, albowiem dla ustawodawcy najważniejsza jest funkcja identyfikacyjna tych systemów, której zastosowanie pozwoli

²² Systemy identyfikacji biometrycznej, jak już zostało to zasygnalizowane, są podatne na oszustwa, co nie pozwala uzyskać stu procentowej pewności przy dokonywaniu weryfikacji. Jednakże wydaje się, że na potrzeby bezpieczeństwa imprez masowych skuteczność gwarantowana przez tego typu systemy jest więcej niż wystarczająca. Dodatkowo należy pamiętać, że aby oszukać taki system niezbędna jest wiedza specjalistyczna.

²³ Pamiętając, że ustawa wprost nie przesądza, iż musi to być system identyfikacji biometrycznej, aczkolwiek zasadniczo brak innego rozwiązania.

wyeliminować uczestnictwo osób niepożądanych w imprezach masowych²⁴. Funkcja weryfikacyjna realizowana jest w sposób niejako pochodny. Oczywiście jej znaczenie z punktu widzenia bezpieczeństwa danej imprezy masowej jest również bardzo istotne, pozwala bowiem ustalić, jakie osoby uczestniczyły w konkretnym wydarzeniu i gdzie się znajdowały (lub powinny znajdować) w jego trakcie²⁵.

Jednakże, aby elektroniczny system identyfikacji osób wchodzących na stadion funkcjonował, organizatorzy meczów piłkarskich muszą dysponować informacjami na temat osób niepożądanych na danej imprezie sportowej. Zasadniczo chodzi tutaj o orzeczenie zakazujące wstępu na imprezę masową, gdyż kluby piłkarskie automatycznie nie są w posiadaniu listy osób wobec których został wydany tzw. „zakaz stadionowy”. Nie dotyczy to tzw. „zakazów klubowych”, o których mowa w art. 14 ust. 1 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, gdyż w tym przypadku to sam klub jako organizator stosuje tego typu środek prewencyjny. Spójrzmy zatem jak w świetle obowiązujących przepisów wygląda proces pozyskiwania informacji przez organizatora imprezy masowej na temat osób, które z mocy prawa nie mogą w takim wydarzeniu uczestniczyć.

Zgodnie z artykułem 36 ust. 1 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, właściwym organem administracji rządowej w sprawach gromadzenia i przetwarzania informacji dotyczących masowych imprez sportowych, w tym meczów piłki nożnej, jest Komendant Główny Policji. Porównując treść ustępu pierwszego z ustępem drugim, w którym zawarte jest upoważnienie dla Komendanta Głównego Policji do gromadzenia i przetwarzania informacji dotyczących imprez masowych innych niż masowe imprezy sportowe w tym mecze piłki nożnej, można stwierdzić, że zakres informacji gromadzonych na temat imprez sportowych, w tym meczów piłki nożnej, jest zdecydowanie szerszy. W związku z imprezami masowymi, które nie mają charakteru imprez sportowych (w tym mecze piłki nożnej), Komendant Główny Policji gromadzi tylko dane o osobach, o których mowa w art. 22 ust. 1 pkt 1 lit. a i b (art. 36 ust. 2 Ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych). Informacje te dotyczą orzeczeń, które zakazują danej osobie wstępu na imprezę masową, bądź też zobowiązują do powstrzymania się od przebywania w miejscach przeprowadzania imprez masowych, wydanych przez sąd wobec skazanego w związku z warunkowym zawieszeniem wykonania kary pozbawienia wolności (albo wobec nieletniego na podstawie art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich), lub osób wobec których został wydany zakaz zagraniczny. Natomiast w przypadku imprez sportowych zakres gromadzenia informacji może być zdecydowanie większy, nie

²⁴ Identyfikacja, o której mowa w ustawie może też być rozumiana, jako identyfikacja sensu largo, w ramach której możemy wyróżnić identyfikację właściwą i weryfikację. Wydaje się jednak, że byłoby to zbędne tworzenie podziałów.

²⁵ Najlepszym rozwiązaniem jest połączenie systemów identyfikacji biometrycznej z monitoringiem na danym obiekcie, co znacząco podnosi poziom bezpieczeństwa i pozwala w pełni wykorzystywać zalety obu rozwiązań.

ma wątpliwości, że mieszczą się w nim także dane o osobach wskazane w art. 22 ust. 1 pkt 1 lit. a i b, albowiem inna interpretacja tego przepisu stwarzałaby sytuację, w której żaden organ nie gromadziłby tego typu informacji w związku z imprezami sportowymi²⁶.

Natomiast w art. 38 omawianej ustawy, ustawodawca enumeratywnie wskazał tzw. „podmioty uprawnione” do otrzymywania od Komendanta Głównego Policji informacji dotyczących bezpieczeństwa imprez masowych. Pozornie jest to tylko katalog zamknięty, bowiem w pkt. 16 wymienione są „instytucje zagraniczne”, które jednak w żaden sposób nie zostały scharakteryzowane. Organizatorzy imprez sportowych, w tym meczów piłki nożnej, zostali potraktowani przez ustawodawcę w sposób niejako uprzywilejowany w stosunku do organizatorów innych imprez masowych. Ci drudzy uprawnieni są tylko do otrzymywania informacji wskazanych w art. 22 ust. pkt 1 lit. a i b, podczas gdy organizatorzy imprez sportowych mogą otrzymywać pełen zakres informacji²⁷. Tak jak w przypadku art. 36, tak i tutaj nie może być wątpliwości, że w zakresie informacji przekazywanych „podmiotom uprawnionym”, wymienionym w ust. 1 art. 38 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, mieszczą się informacje dotyczące osób wskazane w art. 22 ust. 1 pkt 1 lit. a i b. Odmienna interpretacja pozbawiłaby organizatorów meczów piłkarskich prawa do otrzymywania tych informacji, co skutkowałoby niemożliwością wypełnienia obowiązku nałożonego na organizatora meczu piłki nożnej, określonego w art. 15 ust. 3 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych. Obowiązek ten sprowadza się do odmowy sprzedaży biletu wstępu osobom, wobec których zostało wydane orzeczenie: zakazujące wstępu na imprezę masową; zobowiązujące do powstrzymywania się od przebywania w miejscach przeprowadzania imprez masowych, wydane przez sąd wobec skazanego w związku z warunkowym zawieszeniem wykonania kary pozbawienia wolności (albo wobec nieletniego na podstawie art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 26 października 1892 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich²⁸), a także gdy zastosowano zakaz klubowy lub zakaz zagraniczny (art. 15 ust. 3 Ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych).

Obowiązek ten został nałożony na organizatora meczu piłki nożnej lub na podmiot uprawniony przez niego do dystrybucji biletów²⁹. Organizator meczu piłki nożnej, chcąc zrealizować wymagania nałożone na niego przez ustawę, musi wystąpić do Komendanta Głównego Policji w trybie ustalonym w art. 43 ustawy

²⁶ W. Kotowski, B. Kurzępa, *Komentarz do ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych*, Warszawa 2009, s. 132 i n.

²⁷ Organizatorzy imprez sportowych, w tym meczów piłki nożnej zostali wskazani wprost w pkt. 14 ust. 1 art. 38. W wyczerpieniu podmiotów uprawnionych znalazły się również m. in. kluby sportowe, związki sportowe o zasięgu ogólnokrajowym, czy podmioty zarządzające rozgrywkami.

²⁸ Dz.U. z 2002 r. Nr 11, poz. 109.

²⁹ Organizatorem meczów piłkarskich T-mobile ekstraklasy jest spółka Ekstraklasa S.A., której to spółce Polski Związek Piłki Nożnej powierzył prowadzenie tych rozgrywek piłkarskich na mocy art. 55 Statutu PZPN, <http://www.pzpn.pl/index.php/Federacja/Dokumenty>, 24.10.2011 r.

o bezpieczeństwie imprez masowych, o przekazanie mu informacji dotyczących bezpieczeństwa imprez masowych. W kontekście realizacji obowiązku, o którym wyżej mowa, abstrahując od innych informacji, które „podmioty uprawnione” mogą uzyskiwać od Komendanta Głównego Policji, głównym punktem zainteresowania organizatora meczu piłki nożnej, będą właśnie informacje określone w art. 22 ust. 1 pkt 1 lit. a i b. Zwrócenie się o pozyskiwanie tych informacji powinno zawierać uzasadnienie wskazujące na powód takiego wystąpienia (art. 43, ust. 1, Ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych). Komendant Główny Policji ma obowiązek udzielenia odpowiedzi w ciągu 24 godzin³⁰. Z tak zarysowanej procedury wynika logiczny wniosek, że organizator, chcąc dopełnić obowiązku przewidzianego w art. 15 ust. 3, powinien zwrócić się o pozyskanie tych informacji przed dniem organizacji imprezy sportowej. W innym wypadku bowiem nie będzie on w stanie wywiązać się z nakazu wynikającego z tego artykułu.

Organizatorem meczów piłkarskich na poziomie ekstraklasy jest spółka akcyjna „Ekstraklasa” i to ona powinna występować do Komendanta Głównego Policji o przekazanie jej informacji dotyczących bezpieczeństwa imprez masowych, w tym tych wymienionych w art. 22 ust. 1 pkt 1 lit. a i b. Rozwiązanie to jest najprostsze z tego względu, że w tym momencie nie ma wątpliwości co do zakresu podmiotowej informacji, które należy pozyskać. W tym przypadku Ekstraklasa S.A. jako organizator może wystąpić do Komendanta Głównego Policji o pozyskanie informacji na temat wszystkich osób wobec których wydane zostało orzeczenie, o którym mowa w wyżej wskazanym artykule. Otwartym natomiast pozostaje pytanie, czy pozyskane w ten sposób informacje mogą zostać następnie wykorzystane do realizacji obowiązku wymienionego w art. 15 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych. Nie ulega wątpliwości, że informacje o których mowa w artykule 22 ust. 1 pkt 1 lit. a i b, z punktu widzenia ustawy o ochronie danych osobowych³¹, należą do tzw. „danych wrażliwych”³², których przetwarzanie³³ możliwe jest tylko pod pewnymi warunkami. Jednym z nich, który mógłby znaleźć zastosowanie w kontekście imprez sportowych, jest sytuacja, w której przepis szczególnie innej ustawy zezwala na przetwarzanie takich danych bez zgody osoby, której dane dotyczą i stwarza pełne gwarancje ich ochrony (Art. 7 ust. 2 pkt 2, Ustawy o ochronie danych osobowych). Na tle analizowanego zagadnienia

³⁰ W. Kotowski, B. Kurzępa, op. cit. s. 147.

³¹ Dz.U. z 1997 r. Nr 133, poz. 883.

³² Artykuł 27 w ustępie pierwszym ustawy o ochronie danych osobowych zabrania przetwarzania danych dotyczących skazań, orzeczeń o ukaraniu i mandatów karnych, a także innych orzeczeń wydanych w postępowaniu sądowym lub administracyjnym, natomiast ustęp drugi wprowadza wyjątki od tej zasady.

³³ Zgodnie z artykułem 7 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych, przez przetwarzanie należy rozumieć jakiegokolwiek operacje wykonywane na danych osobowych, takie jak zbieranie, utrwalanie, przechowywanie, opracowywanie, zmienianie, udostępnianie i usuwanie, a zwłaszcza te, które wykonuje się w systemach informatycznych.

wątpliwości mogą dotyczyć dwóch kwestii. Po pierwsze, czy przepis szczególny rzeczywiście w tym przypadku zezwala na przetwarzanie takich danych i po drugie, czy stworzone zostają pełne gwarancje ochrony tych danych? Odpowiadając na pierwsze z postawionych pytań, należy zauważyć, że ustawodawca w ustawie o bezpieczeństwie imprez masowych upoważnił określone podmioty do występowania do uprawnionego organu o przekazanie mu tzw. „danych wrażliwych”. Tego typu działanie niewątpliwie można określić jako **zbieranie** „danych wrażliwych”, natomiast ustawa o ochronie danych osobowych przez przetwarzanie każe rozumieć jakiegokolwiek operacje wykonywane na danych osobowych, takie jak **zbieranie**, utrwalanie, przechowywanie itp. Zatem odpowiedź na pierwsze pytanie powinna być pozytywna – przepis szczególny zezwala na przetwarzanie danych „wrażliwych”, określonych w art. 22 ust. 1 pkt 1 lit a i b ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych. Odpowiedź na drugie z postawionych pytań będzie również pozytywna, albowiem w zakresie ochrony omawianych danych będą miały zastosowanie przepisy ustawy o ochronie danych osobowych znajdujące się w jej rozdziale piątym, poświęconym zabezpieczeniu danych osobowych. W rozdziale tym, w artykule 39a znajduje się norma kompetencyjna do wydania przez Ministra właściwego do spraw administracji publicznej, rozporządzenia określającego podstawowe warunki techniczne i organizacyjne, jakimi powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych³⁴. W rozporządzeniu tym szczególnie nacisk położono właśnie na kwestię zabezpieczenia tzw. „danych wrażliwych”. Przedstawione rozwiązanie pozwala wierzyć, że stworzone zostaną pełne gwarancje ochrony przekazywanych w tym trybie danych.

Wobec powyższego należy stwierdzić, że organizator imprezy sportowej uprawniony jest do przetwarzania danych osobowych, o których mowa w art. 22 ust. 1 pkt 1 lit. a i b ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych. Dojście do takich wniosków pozwala przyjąć, że organizator imprezy sportowej w celu realizacji obowiązku przewidzianego w art. 15 ust. 3 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, może korzystać z danych, które otrzymał od Komendanta Głównego Policji. Organizator powinien w trakcie rozgrywek ligi zawodowej na bieżąco aktualizować posiadane informacje. W tym celu powinien regularnie występować do odpowiedniego organu z zapytaniem określonym w art. 42 i następnych ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

Bezpośrednio z tym zagadnieniem związana jest kwestia wykorzystania raz zgromadzonych informacji i czasu przez jaki mogą być one wykorzystywane. Analizując pierwszy z zarysowanych problemów, należy podkreślić, że ustawodawca przez przetwarzanie danych osobowych rozumie m.in. ich przechowywanie,

³⁴ Rozporządzenie Ministra spraw wewnętrznych i administracji z dnia 29 kwietnia 2004 r., w sprawie dokumentacji, przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych, (Dz.U. z 2004 r. Nr 100, poz. 1024).

a także zmienianie, co niejako daje podstawę do sporządzenia przez organizatora swoistej bazy danych określonych w art. 22 ust. 1 pkt 1 lit. a i b ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych. Nerozwiązaniem pozostaje natomiast kwestia czasu przez jaki raz zgromadzone dane można przechowywać. Zarówno ustawa, jak i rozporządzenie (patrz przypis 29) nie regulują tej kwestii, co wydaje się być swoistym niedopatrzaniem, żeby nie powiedzieć błędem ustawodawcy. W przypadku tego typu danych określenie czasu przez jaki wolno je przechowywać odgrywa fundamentalne znaczenie. W ustawie powinien znaleźć się również zapis nakładający na organizatora imprezy sportowej obowiązek aktualizacji posiadanych informacji, co również nie pozostaje bez znaczenia w przypadku tzw. „danych wrażliwych” wykorzystywanych w celach identyfikacyjnych.

W ten sposób organizator imprezy sportowej dysponuje kompletem danych umożliwiających mu zarówno identyfikację osób wchodzących na obiekt sportowy, jak i wywiązywanie się z obowiązku określonego w art. 15 ust. 3 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych. System biometryczny funkcjonujący w oparciu o identyfikację twarzy wykorzystujący wszystkie te informacje, którymi dysponuje organizator, całkowicie eliminuje możliwość uczestnictwa osób niepożądanych w imprezach sportowych. Takiej gwarancji nie dają natomiast pozostałe systemy identyfikacji. Tak długo jak identyfikacji nie będzie podlegał człowiek, nie będzie można mówić o skutecznych systemach identyfikacyjnych. Nie trudno bowiem wyobrazić sobie sytuację, w której bilety dla osób objętych zakazem wstępu na imprezę masową, będą kupowały inne osoby. Karta kibica może przecież zostać wyrobiona np. przez członka rodziny osoby wobec której zastosowano środek karny określony w art. 41b kodeksu karnego³⁵, osoba taka może na podstawie tej karty nabyć legalnie bilet wstępu na imprezę sportową, a następnie tę kartę wraz z zakupionym biletem przekazać osobie względem której orzeczono zakaz wstępu na imprezę masową. Brak kontroli wizerunku osoby wchodzącej na obiekt sportowy będzie podtrzymywał sytuację, w której to weryfikacji nie podlega osoba, a dana karta kibica. Ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych w art. 13 ust. 2 wyraźnie wskazuje, że obiekty wykorzystywane do prowadzenia rozgrywek meczów piłki nożnej w ramach ligi zawodowej wyposaża się w elektroniczne systemy identyfikacji osób. Natomiast zakres danych identyfikujących określony został w ust. 4 pkt 2 tego samego artykułu i obejmuje on (nie ma tutaj możliwości wyboru danych, na podstawie których ma się dokonywać identyfikacja) oprócz imienia i nazwiska, numeru PESEL, także wizerunek twarzy. Wydaje się więc, że brak takiego systemu, który dokonywałby identyfikacji osób wchodzących na podstawie obrazu twarzy, jest rażącym naruszeniem przepisów ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych i powinno skutkować odmową wydania zezwolenia na przeprowadzenie imprezy masowej. Nie można również tolerować sytuacji, w której organizator dokonuje weryfikacji wizerunku osób

³⁵ Dz.U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553.

wchodzących na stadion poprzez wzrokową kontrolę zgodności twarzy przez pracowników porządkowych³⁶. Ustawa wyraźnie wskazuje, że system dokonujący weryfikacji ma być elektroniczny.

Nowelizacja ustawy

Ustawa z dnia 31 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw³⁷ wprowadziła kilka zmian w zakresie funkcjonowania elektronicznych systemów identyfikacji osób. W pierwszej kolejności zwrócić należy uwagę, że termin „elektroniczne systemy identyfikacji osób” zastąpiono zwrotem „elektroniczne systemy”, które to mają służyć m.in. identyfikacji osób. Wydaje się jednak, że ta zmiana nie wywrze większego wpływu na możliwość funkcjonowania systemów biometrycznych, albowiem zakres przetwarzanych danych pozostał taki sam (imię i nazwisko; wizerunek twarzy i numer PESEL, art. 13 ust. 4 pkt 1-3). Zmiana ustawy rozszerzyła również zastosowanie elektronicznych systemów, gdyż mają być one również wykorzystywane do weryfikacji informacji, o których mowa w art. 22 ust. 1 pkt 1 lit a-c. Jednakże jak pokazały wcześniejsze rozważania, już na gruncie poprzednio obowiązującej ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, organizator mógł wykorzystywać systemy identyfikacyjne do tych zadań. Został on bowiem upoważniony do przetwarzania tego typu informacji, co stanowiło warunek *sine qua non* realizacji obowiązku określonego w art. 15 ust. 3 pkt 1 i 2, jak i art. 22 ust. 1 pkt 1 lit. a i b. Wobec powyższego nie będzie miało to żadnego praktycznego znaczenia, albowiem i bez tego zapisu organizatorzy obowiązani byli do weryfikowania osób kupujących bilety i wchodzących na stadion w ramach realizacji wspomnianych wyżej obowiązków.

Omawiana nowelizacja wprowadziła również obowiązek utworzenia dwóch niezależnych centralnych systemów identyfikacji uczestników meczów piłki nożnej rozgrywanych w ramach ligi zawodowej (art. 13 ust. 2a pkt 1) i poza jej ramami (art. 13 ust. 2a pkt 2)³⁸. Przedmiotowe systemy mają być kompatybilne z systemem zdefiniowanym w art. 13 ust. 2. Powyższą zmianę należy ocenić pozytywnie, aczkolwiek razi brak wymagania, aby oba utworzone systemy były kompatybilne również ze sobą, a nie tylko z systemami tworzonymi przez organizatora meczu piłki nożnej. Kolejną pozytywną zmianą jest uproszczenie procedury przekazywania danych do wspomnianych elektronicznych systemów. Znowelizowany art. 13

³⁶ Nie trzeba nikogo przekonywać, jak nieskuteczna może być taka kontrola w przypadku obiektu o pojemności 40.000 osób.

³⁷ Dz.U. z 2011 r. Nr 217, poz. 1280.

³⁸ Administratorem systemu, o którym mowa w art. 13 ust. 2a pkt 1 jest podmiot zarządzający rozgrywkami ligi zawodowej, natomiast systemu określonego w art. 13 ust. 2a pkt 2 właściwy związek sportowy.

w ust. 10 wprost określa, że do przekazania danych w zakresie swojej właściwości zobowiązani są: właściwy polski związek sportowy, podmiot zarządzający rozgrywkami ligi zawodowej, organizator meczu piłki nożnej, Komendant Główny Policji oraz podmiot uprawniony do dystrybucji biletów. Zwłaszcza wyszczególnienie wśród tych podmiotów Komendanta Głównego Policji zasługuje na aprobatę. Dodatkowo na wyżej wymienione podmioty został nałożony obowiązek przestrzegania, aby przekazywane dane były kompletne, aktualne i prawidłowe (art. 13 ust. 11), co do tej pory mogło rodzić wiele komplikacji. Nowelizacja uregulowała jednoznacznie również kwestię dostępu uprawnionych podmiotów do danych gromadzonych w elektronicznych systemach (art. 13 ust. 12), a także postępowanie z tymi danymi (art. 13 ust. 13 i 14).

Wnioski

Bezpieczeństwo imprez sportowych, a zwłaszcza meczów piłki nożnej, z punktu widzenia identyfikacji osób wchodzących na tego rodzaju wydarzenia, nie jest zagadnieniem łatwym. Wprowadzoną nowelizację ocenić należy jednoznacznie pozytywnie, jednakże winy za panującą aktualnie sytuację nie należy doszukiwać się po stronie obowiązującego prawa. Trudność leży w opracowaniu i wdrożeniu odpowiedniego elektronicznego systemu identyfikacji kibiców, tak aby spełniał on wszystkie przypisane mu ustawowo zadania. Niestety, aktualnie wdrażane systemy identyfikacji tych funkcji nie realizują. Jak już było powiedziane, nawet karta kibica z umieszczonym na niej wizerunkiem posiadacza nie pozwoli na wypełnienie wszystkich nałożonych na organizatora obowiązków dopóki obiekt nie będzie wyposażony w elektroniczny system identyfikacji twarzy, a więc w system identyfikacji biometrycznej. Nadal obiekty, nawet te nowo budowane, nie są wyposażone w tego rodzaju systemy, co według mnie powinno być uznane za złamanie przepisów ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, która bezpośrednio taki obowiązek nakłada.

Ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych wymaga od organizatorów imprez sportowych niejako dwustopniowej identyfikacji osób wchodzących. Pierwsza identyfikacja powinna odbywać się w momencie zakupu biletu wstępu, dzięki temu mielibyśmy pewność, że żadna osoba objęta zakazem wstępu na imprezę masową nie nabyła biletu. W tym przypadku system biometryczny nie byłby potrzebny, gdyż wystarczyłoby podanie imienia i nazwiska oraz numeru PESEL³⁹. Drugi stopień polegałby na weryfikacji osób wchodzących z danymi zapisanymi na karcie kibica, łącznie z biometrycznym wizerunkiem twarzy. Dałoby

³⁹ Ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych w art. 13 ust. 4 określa, że pełny zakres danych identyfikujących musi być wykorzystywany wobec osób „uczestniczących”. Należy więc założyć, że osobą uczestniczącą będzie dopiero osoba, która będzie chciała wejść na obiekt sportowy, albowiem samo nabywanie biletu nie oznacza jeszcze konieczności uczestnictwa w danym wydarzeniu.

to gwarancję, że to właśnie osoba, która nabyła bilet, a więc osoba uprawniona, wchodzi na obiekt sportowy. Wyeliminowałoby to sytuacje, w której osoby nieobjęte zakazem wstępu na imprezę masową przekazywałyby bilety osobom wobec których taki zakaz został orzeczony. Podsumowując, wydaje się, że systemy identyfikacji biometrycznej najlepiej realizowałyby obowiązki nałożone na organizatorów imprez sportowych w zakresie identyfikacji osób uczestniczących w takich wydarzeniach. Ich głównymi zaletami w analizowanym kontekście z pewnością byłyby nieomyślność⁴⁰ i wydajność⁴¹. Właściwe wdrożenie tych systemów praktycznie zagwarantowałoby, że osoby objęte zakazem wstępu na imprezę masową nie będą w niej uczestniczyć, co pozwalałoby wierzyć, że stadiony piłkarskie staną się w końcu miejscami w pełni bezpiecznymi⁴².

STRESZCZENIE

Artykuł przedstawia zagadnienie identyfikacji biometrycznej w kontekście bezpieczeństwa meczów piłki nożnej. Problem jest analizowany na podstawie obowiązujących przepisów ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, z uwzględnieniem ostatnich nowelizacji. Autor wykazuje, że zastosowanie systemów wykorzystujących identyfikację biometryczną jest rozwiązaniem, które może znacząco podnieść poziom bezpieczeństwa na stadionach piłkarskich, co nie pozostaje bez znaczenia w kontekście imprez sportowych takich jak niedawno rozegrane Mistrzostwa Europy w piłce nożnej, których Polska była gospodarzem. Zwrócono również uwagę na niedostateczność zmian wprowadzanych na polskich obiektach piłkarskich w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa, co – zdaniem autora – wynika z niewłaściwej interpretacji przepisów ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

SUMMARY

The article presents the issues of biometric identification of people in the context of safety at football matches. The issue is analyzed based on the binding provisions of the Act on the Safety of Large Public Gatherings with its latest amendments. The author points out that the use of biometric identification systems is a solution that can substantially improve the level of safety at football stadiums. It is especially

⁴⁰ W zakresie nieomyślności patrz przypis 7.

⁴¹ Całkowita weryfikacja pojedynczej osoby powinna trwać ok. 5 sekund.

⁴² Najlepszym przykładem funkcjonowania systemów identyfikacji biometrycznej w Polsce jest stadion Cracovii, na którym taki system działa już od ponad roku; http://www.cracovia.pl/pilka-nozna/news/wiadomosci/jak_wejsc_na_stadion_cracovii, 17.10.2011 r.

important from the perspective of the events like Euro 2012, which Poland lately hosted. The author also draws attention to insufficient changes introduced to the Polish football stadiums as far as safety is concerned. According to the author, it results from inadequate interpretation of the provisions of the Act on the Safety of Large Public Gatherings.